

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ МЕТОДИК У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

*М.І. Копитко, д-р екон. наук, доцент
Львівський державний університет внутрішніх справ*

Сучасний освітній процес вимагає застосування щораз інших та більш ефективних методик. Як зазначають науковці Грицуленко С.І., Потапова-Сінько Н.Ю., Гарбера К.М.: «ефективність освітнього процесу багато в чому визначається методикою викладання» [1, с. 11]. Тому, при викладанні економічних дисциплін у вищих навчальних закладах необхідно розуміти, що процес отримання нових знань, незалежно від того, чи це первинне здобуття освіти, чи підвищення рівня кваліфікації у процесі праці, повинен слухачам приносити не лише «сухі» знання, а й сприяти можливості власного самопізнання та самовдосконалення. Саме тренінгова форма навчання є тим ефективним методом, який дозволяє одночасно отримати нові знання і поглибити розуміння власних можливостей. Атмосфера тренінгу сприяє учасникам у подоланні ілюзій самодостатності окремого індивіда та формує відчуття органічного зв'язку кожної людини з суспільством, колективом та групами. Учасники тренінгу мають можливість навчитися сприймати та оцінювати себе не з позиції незалежної частини цілого, а незамінної частини взаємозалежного цілого, яким і є згуртований колектив. Тренінг дозволяє створити навчально-експериментальну обстановку, яка сприяє розумінню впливу міжособистісних відносин та результат. При цьому відбувається отримання досвіду внаслідок пережитих ситуацій, які досить рідко трапляються у повсякденному житті, що сприяє переосмисленню уже відомої інформації. Ефективність тренінгових занять полягає також у тому, що особи, які навчаються, мають змогу переоцінити власні дії та отримати моментальний зворотний зв'язок щодо оцінки ефективності таких дій від інших учасників тренінгу.

Специфіка тренінгу, як ефективної навчальної методики для працівників поліції, полягає у тому, що він спрямований на оволодіння специфічними соціально-психологічними знаннями, сприяє розвитку комунікативних здібностей, поглиблює розуміння щодо необхідності аналізу ситуацій, які склалися, вчить адекватно реагувати на висловлювання та дії інших учасників колективу. Тобто тренінг дозволяє відточувати норми власної поведінки та сприяти налагодженню міжособистісної взаємодії, крім того розвиває вміння швидко мобілізуватися під швидкоплинну ситуації та приймати рішення з врахуванням думки та позиції членів групи [2].

У Львівському державному університеті внутрішніх справ на факультеті № 8 професорсько-викладацьким складом підготовлено курс тренінгів, які передбачають поглиблення психологічних змін особистості та здобуття ділових навиків і вмінь слухачів. Курс тренінгів сформований з врахуванням особливостей діяльності бізнес-структур та підрозділів системи МВС, що передбачає розгляд наступних тем: спілкування та міжособистісна взаємодія; ефективні комунікації; особистісне зростання; успішне командоутворення; подолання агресії у колективах; управління та подолання конфліктів у колективах тощо.

Перелік посилань:

1. Грицуленко С.І. Методика викладання економічних дисциплін: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / С.І. Грицуленко, Н.Ю. Потапова-Сінько, К.М. Гарбера – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2012. – 224 с.

2. Копитко М.І. Тренінги з менеджменту: навч.-метод. посібник / М.І. Копитко, Л.М. Томаневич – Львів: ЛьвДУВС, 2017. – 128 с.

ИСТОРИЧЕСКИЙ ЭКСКУРС К ВОПРОСУ РАЗВИТИЯ КРЫМСКОТАТАРСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ КАК ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БАЗЫ РАЗВИТИЯ ЭТНОСА

*Я. Коралевский, PhD (история), профессор
Высшая школа здоровья, красоты и образования в Познани (Польша)*

Традиционная система крымскотатарского народно-конфессионального образования состояла из двух составных частей – мектебе (низшая) и медресе (высшая) школа. В результате реформирования, мусульмане рассматривали ряд медресе в качестве таких учебных заведений, которые могли бы в перспективе стать школами среднего уровня.

В начале XX века в Российской империи «в силу указаний жизни и времени среди мусульман Крыма народилась мысль о необходимости улучшить их обстановку» как медресе, так и мектебе, – писали представители крымскотатарской интеллигенции и духовенства [1]. Назревала необходимость создать промежуточное звено типа общероссийских прогимназий для подготовки к поступлению ли-

бо в конфессиональные медресе, либо в государственные средние школы. Эту роль должны были сыграть мектебе-руштие. Данное педагогическое течение с активным национальным и экономическим подтекстом получило название джадидизм.

Общеизвестно, что джадидизм не является мононациональным, замкнутым в себе движением педагогов крымских татар. Как любое прогрессивное гуманистическое явление в общественной жизни, оно имело широкую географию распространения. Разумеется, новые методы обучения, в первую очередь, нашли своих последователей в тех странах, где проживали, прежде всего, народы тюркской языковой группы.

В современных исторических и экономических исследованиях, к сожалению, мало уделяется внимания именно педагогическому национальному обучению как основам развития этносов и народов. А ведь именно историческое изучение джадидизма дает возможность понять предпосылки современных тенденций развития общества.

Мектебе-руштие открывали недавно возникшие крымскотатарские общественные организации – региональные благотворительные общества помощи бедным мусульманам. Эти национальные школы промежуточного типа были открыты в Симферополе, Карасубазаре, Евпатории, Бахчисарае и деревнях Сараймине близ Керчи (Феодосийский уезд), Дереккой (Ялтинский уезд), Корбеклы (Ялтинский уезд). Если в Симферополе, Карасубазаре, Евпатории и Сараймине они назывались «мектебе-руштие» (школа отроков»), то в Бахчисарае и в Ялтинском уезде они уже назывались несколько по-другому – «мектебе-сание» («школа второго типа»). И хоть второе определение правильное, однако закрепилось название «мектебе-руштие».

Начальство учебного ведомства губернии видело в них иную цель. С чиновничьим формализмом оно полагало, что существование мектебе-руштие открывались для насаждения «турецкой и мусульманской культуры», для подрыва значения Симферопольской татарской учительской школы и крымскотатарских министерских училищ, а значит и основ государственной структуры национального обучения.

Справедливости ради необходимо отметить, что на первом этапе существования мектебе-руштие программы не отличались однообразием, как и количество и объем преподаваемых предметов. Так, в их числе были следующие дисциплины: мусульманское вероучение, новометодное крымскотатарское чтение и письмо, русская грамота, начальная арифметика и рукоделие для девочек.

Поначалу курс обучения рассчитывался на 3 года. Позже, скажем в Симферопольском мектебе-руштие пришли к выводу, что необходимо увеличить курс обучения. Однако, обычно он составлял 4 года. Тем не менее, в Симферопольском и Карасубазарском учебных заведениях существовали и подготовительные классы, что расширило срок обучения до 5 лет.

Так как предполагалось, что это было учебное заведение должно соответствовать второму уровню, то, разумеется, должен быть выше и возрастной ценз учащихся. Сначала он соответствовал 16-20 годам. Позже, когда руководство мектебе-руштие стало ощущать мощное давление со стороны учебного начальства губернии, возраст учеников снизился. Многие мектебе-руштие принимали для обучения как мальчиков, так и девочек.

Выпускникам мектебе-руштие даже выдавались специальные свидетельства, которые не признавались российской администрацией. Они будто давали право занимать учительские должности в мектебе первой ступени постольку, поскольку окончившие курс мектебе-руштие были подвергнуты персоналом учителей этого учебного заведения специальному экзамену.

Определенную сложность в истории мектебе-руштие вызывала проблема формирования учительского корпуса. Наряду с другими она стала причиной их ликвидации. Как уже говорилось, во многих мектебе-руштие преподавание русского языка стояло не на должном уровне. Если не считать учителей русского языка (по одной должности в каждом мектебе-руштие) к 1910 году в них преподавателями состояли, например, в Симферополе два человека турецкоподанные, один из которых был выпускник Стамбульского военного училища, а другой окончил курс в одном из стамбульских медресе. Кроме этого туда были приглашены еще два учителя из Стамбула, окончившие там курс учительской семинарии. В Бахчисарайском и Карасубазарском мектебе-руштие, кроме учителя русского языка, тоже преподавали турки, в свое время выпустившиеся из Стамбульской учительской семинарии. Кстати, в Бахчисарайское мектебе-руштие приглашены и двое русскоподанных; правда, и они являлись выпускниками турецких учебных заведений (один окончил гимназию, а другой медресе в Стамбуле). В Евпаторийском мектебе-руштие из пяти преподавателей – один турок, получивший свое образование вне России. Кроме этого во многих случаях уровень образования учителей мектебе-руштие оставлял желать лучшего. Это признавали и сами крымскотатарские педагоги.

Следует отметить, что джадидизм в Крыму имел ряд специфических особенностей, совершенно не характерных для развития этого движения в иных регионах империи. Вся борьба за создание и развитие сети новометодных школ обычно шло по пути законности, и дискуссия велась лишь в существовавших правовых рамках, лишь изредка выходя за эти пределы. В последних случаях, деятели национального просвещения все же стремились войти в легальную сферу, пытаясь изменить законодательство путем убеждения чиновников и демонстрацией прогрессивных моментов в крымскотатарском образовании.

Как известно, главной целью джадидов было формирование этнической, национальной системы народного образования. Это совершенно не значило, что нужно было делать в ущерб конфессиональному или общегражданскому направлению. В их представлении она должна была иметь ярко этническую форму, основанную на последних достижениях мировой, европейской педагогической мысли, с активным привлечением к изучению цикла конфессиональных и светских (принятых в русских государственных учебных заведениях) предметов.

Мусульманское духовенство довольно быстро перешло на позиции джадидизма, поддерживая и развивая его основополагающие принципы в педагогике. Поэтому в Крыму практически безболезненно прошел процесс преобразования старометодных мектебе в новометодные (с 1909 года все конфессиональные учебные заведения перешли на преподавание по звуковой системе обучения).

В целом, джадидизм в Крыму имел очень мало радикальных черт, присущих этому движению в иных регионах его распространения. И хотя не все начинания национальной интеллигенции в развитии национального народного образования реализовались, но даже то, что удалось сохранить или отдалить время ликвидации, является огромным гуманистическим достижением крымскотатарской этнопедагогике.

Таким образом, джадидизм в Крыму оказал глубокое и всестороннее влияние на развитие общественной, культурной и педагогической мысли в регионе. Идеи джадидизма проникали и за пределы Таврической губернии, везде, где жили тюркские народы, где мусульмане стремились к лучшему, где в детях видели будущее своей нации и цивилизации.

Перечень ссылок:

1. Библиографический словарь отечественных тюркологов. Дооктябрьский период / [подгот. А. Н. Кононов]. – [изд. 2-е, перераб.]. – М. : Наука. Главная редакция восточной литературы. – 1989. – С. 251-252.
2. Климович Л. И. Ислам в царской России / Л. И. Климович. – М. : Гос. антирелигиозное изд-во. – 1936. – С. 212.
3. Ганкевич В. Ю. Жизнь и деятельность И. Гаспринского (1851-1914) : дисс. на соискание ученой степени канд. ист. наук / В. Ю. Ганкевич. – Симферополь, 1995.

МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ВНЗ

В.М. Кудрявцев, канд. екон. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Зростаюча інтеграція української системи вищої освіти в міжнародний освітній простір створює сприятливі умови для академічної мобільності, викликаючи приплив іноземних студентів, які приїжджають в Україну для здобуття вищої освіти. Цей процес породжує необхідність адаптації і вдосконалення організації освітнього процесу з метою підвищення якості і затребуваності освітніх послуг для іноземних студентів.

Сучасні вимоги і тенденції розвитку вищої освіти, а також аналіз наявного досвіду дозволили сформулювати в базовому вигляді модель організації процесу навчання іноземних студентів за технічними та економічними спеціальностями під назвою: «Що є? Що потрібно? Що робити?».

Дана модель – це спроба системно уявити роботу викладача по організації ефективного процесу навчання, орієнтованого на освітні потреби іноземних студентів, створення мотивуючої атмосфери навчання, що дозволяє успішно досягати поставленої освітні цілі. Структура моделі включає в себе елементи стратегічного підходу. Це проявляється в тому, що суть позначених в ній питань «Що є? Що потрібно? Що робити?». Зводиться до необхідності визначити своє поточне місцезнаходження студентів, потім позначити їх бажане положення (з урахуванням вимог і очікувань обох сторін) і збудувати шлях переміщення з поточного в бажане положення.

Ця модель розрахована на малі групи іноземних студентів, що є характерним в поточній ситуації. Умовно модель розділена на три складові (етапи) організації, кожна з яких складається з декількох елементів (кроків), які викладач повинен реалізувати в освітньому процесі. Розглянемо її більш детально.